

Uhakiki wa Kina wa Mazingira na Kijamii (ESDD) kwa mradi mdogo wa kusaidia kushughulikia upotevu wa mazao baada ya mavuno kupitia kuongeza thamani ya mahindi na nafaka nyingine ili kuimarisha usalama wa chakula kutoka kwa wakulima wadogo.

Sehemu ya I: TAARIFA ZA UJUMLA		
Jina la Mteja/Customer: Bodi ya Nafaka na Mazao Mengine	Namba ya Mteja/Customer:	Sekta: Kilimo - Mchakataji wa Mazao (Agro-processor)
Mahali pa Mradi: Hifadhi ya Biashara Kuu (Eneo la Mbugani), Barabara ya VETA, Kiwanja Na.24 S.L.P. 337, Dodoma -Tanzania	Mawasiliano: Simu: +255262321192 Barua pepe: info@cpb.go.tz Tovuti: https://www.cpb.go.tz/	Aina ya Kifaa: Mkopo wa muda mfupi – kwa ajili ya kununua nafaka.
Tawi: Tawi la Kambarage Premier Segimenti ya Wateja: Kampuni	Meneja Mdamini/Meneja wa Tawi/Meneja wa Biashara/Meneja wa Akaunti: Geoffrey Mtawa	
Iliyotayarishwa/Imesasishwa na: Joseph ISHIMWE Tarehe: 23 Oktoba 2025		

Maelezo Fupi ya Mradi:

Bodi ya Nafaka na Mazao Mengine ya Tanzania (CPB) ilianzishwa kwa mujibu wa Sheria ya Nafaka na Mazao Mengine Na.19 ya mwaka 2009 ili kutekeleza shughuli za kibiashara na za uhamasishaji katika sekta ya nafaka na mazao mengine. Bodi hii ndiyo taasisi pekee ya Serikali ya Tanzania yenye mamlaka ya kufanya biashara (uagizaji, usafirishaji nje, usindikaji, na mauzo ya ndani) ya mazao ya kilimo. Tangu mwaka 2010, CPB imekuwa ikijihusisha na biashara ya nafaka na mazao mengine (mengine yakiwa ghafi na mengine yakiwa yamesindikwa) ndani na nje ya Tanzania. Uwezo wa CPB wa kununua, kusindika na kufanya biashara ya mazao ya kilimo unaongezeka mwaka hadi mwaka. Kwa msimu wa mwaka 2025/2026, CPB inahitaji kununua tani 100,000 za mahindi kutoka kwa wakulima wadogo walioko sehemu mbalimbali nchini na kuyauza mara moja kwa wateja wengine wakiwemo viwanda vya kusaga.

Shughuli za ununuzi wa mazao hufanyika kote nchini kupitia ofisi za kanda za CPB. Dodoma itakuwa kituo cha ununuzi cha Kanda ya Kati; Iringa itakuwa kituo cha ununuzi cha Kanda ya Kusini; na Arusha itakuwa kituo cha Kanda ya Kaskazini. Vituo vingine vya ununuzi vitafunguliwa katika mikoa mbalimbali kulingana na upatikanaji wa mazao. Mikoa inayozingatiwa ni ile inayozalisha mazao kwa wingi ikiwemo Ruvuma, Mbeya, Morogoro, Rukwa, Katavi, Shinyanga na mingineyo.

Fedha hii itatumika kununua mahindi yenye jumla ya tani 100,000 na nafaka nyingine 12,100 (mpunga na ngano) kati ya mwaka 2025 na Juni 2026. Mazao haya yatakayofadhiliwa yatakuwa chini ya Usimamizi wa Dhamana (Collateral Management) kama sehemu ya hatua za kupunguza hatari na kufuatilia matumizi ya fedha na mtiririko wa mapato ya shughuli hiyo. Kiwanda cha kusaga kinachomilikiwa na Mkopoaji kitakuwa miongoni mwa wateja wa moja kwa moja wa mazao haya yaliyofadhiliwa.

CPB inamiliki na kuendesha viwanda vya kusaga mahindi, ngano na alizeti vilivyoko sehemu mbalimbali nchini vyenye uwezo wa uzalishaji wa angalau tani 436 kwa siku. Mkopoaji atanunua mazao haya kwa bei za haki kutoka kwa wakulima wadogo walioko nchini kote na kuyauza mara moja kwa wateja wengine wakiwemo viwanda vya kusaga. Biashara hii ni endelevu kiuchumi kwa CPB na wakati huo huo inawawezesha wakulima wadogo kupata masoko ya uhakika ya mazao yao.

Fedha hii na kiasi kinachoombwa na CPB kitapokelewa kutoka kwenye mapato ya GCF na kitatumika tu kwa ajili ya ununuzi wa nafaka kutoka kwa wakulima wadogo. Fedha zilizomo katika mfuko huu hazitatumika kwa ajili ya ujenzi wa maghala mapya, upanuzi wa yale yaliyopo, au upanuzi wa miundombinu ya usafirishaji iliyopo kwa kuwa tayari kuna maghala na viwanda vya kusaga vinavyohusiana na shughuli hii. Benki imeona ni busara kuthibitisha zaidi upatikanaji wa vyeti vya Tathmini ya Athari za Mazingira (EIA) ili kuhakikisha kuwa kuna uzingatiaji wa sheria za kitaifa na kuthibitisha aina, ukubwa na eneo la kiwanda cha kusaga kinachozingatiwa kama sehemu ya miundombinu inavyohusiana na mradi. Cheti hicho kinatoa masharti yaliyowekwa na Baraza la Taifa la Usimamizi wa Mazingira (NEMC) kwa CPB ili, miongoni mwa mambo mengine, kuhakikisha uzingatiaji wa mifumo ya kitaifa, hatari na athari zinazoweza kujitokeza za mazingira na kijamii, mipango ya kupunguza athari, uwezo wa shirika na usimamizi wa masuala ya mazingira na kijamii, maandalizi ya dharura na mpango wa majibu, ufuatiliaji na utoaji wa taarifa.

		Ndio/Hapana/Haitumi ki	Taarifa Zaidi
Orodha ya Kutengwa	Je, shughuli hii inajiunga na Orodha ya Utoaji wa Fedha? Angalia kiambatisho cha 1 cha TARATIBU ZA UENDESHAJI WA Mazingira na Jamii - Kama Ndiyo, kataa ombi Kama Hapana – Endelea na mchakato katika Sehemu ya II hadi Sehemu ya III	HAPANA	Shughuli hizi haziko katika orodha ya utoaji wa fedha, ikimaanisha kwamba zinaweza kufadhiliwa kwa kutumia Fedha za GCF.

SEHEMU YA II: PROSESI YA KATEGORIZESHENI YA HATARI ZA MAZINGIRA NA KIJAMII:

SEKSHENI YA 1:

Kategorishaji la E&S kulingana na Sheria na Kanuni za Kitaifa:

Shughuli za mradi huu ziko chini ya Kategoria ya Aina C kama ilivyobainishwa katika Sheria ya Usimamizi wa Mazingira (Sura ya 191) pamoja na Kanuni zake za Usimamizi wa Mazingira (Tathmini ya Athari za Mazingira na Ukaguzi) (Marekebisho) za mwaka 2018, kwa kuwa inahusisha kusaidia kushughulikia upotevu wa mazao baada ya mavuno kupitia ununuzi wa mahindi na nafaka nyingine ili kuimarisha usalama wa chakula na Bodi ya Nafaka na Mazao Mengine (CPB) kutoka kwa wakulima wadogo, jambo ambalo liko chini ya kifungu kidogo cha shughuli nyingine.

SEKSHENI YA 2:**Utambulisho wa Hatari za Mazingira na Kijamii (E&S) kulingana na viwango vya Utendaji vya IFC 1 hadi 8:**

Mahitaji Yanayohusiana	Ndio/ Hapa na/H aihita jiki	Mpango wa Usimamizi (Tafadhali toa taarifa za ziada kuhusu hatua zilizochukuliwa/zinazopaswa kuchukuliwa kupunguza/kudhibiti athari)
Viwango vya Utendaji 1: “Tathmini na Usimamizi wa Hatari na Athari za Mazingira na Kijamii.”		
(a) Je, kuna Sera ya E&S/ Mfumo wa Usimamizi upo?	Ndio	Bodi ya Nafaka na Mazao Mengine (CPB) inafanya kazi chini ya usimamizi wa Wizara ya Kilimo, ambayo ina Kitengo cha Usimamizi wa Mazingira kinachohusika na kusimamia utekelezaji wa mfumo wa usimamizi wa mazingira katika Wizara na taasisi zake zinazohusiana, ikiwa ni pamoja na CPB. Nchini Tanzania, Wizara ya Kilimo imeanzisha Mfumo wa Usimamizi wa Mazingira na Jamii (ESMS) kama mbinu ya kimkakati ya kuingiza masuala ya mazingira na kijamii ndani ya shughuli za kilimo. Mfumo huu unalenga kubaini hatari zinazoweza kutokea za mazingira na kijamii, kutumia mikakati inayofaa ya kupunguza hatari hizo, na kufuatilia matokeo ya uingiliaji wa kilimo kwa muda. Sehemu muhimu ya ESMS ni ushiriki wa nguvu wa wadau hasa jamii za wenyeji na kuimarisha uwezo wao wa kutekeleza taratibu za ulinzi wa mazingira na kijamii. Aidha, mfumo huu unasaidia kutii viwango vya kitaifa na kimataifa vya mazingira, kwa lengo kuu la kupunguza athari mbaya huku ukichochea kilimo endelevu.
(b) Je, kuna mfumo/utaratibu wa kutambua, kutathmini na kusimamia hatari na athari za E&S?	Ndio	Bodi ya Nafaka na Mazao Mengine (CPB) inafanya kazi chini ya Wizara ya Kilimo, ambayo ina Kitengo cha Usimamizi wa Mazingira kinachohusika na kutathmini na kushughulikia hatari za mazingira zinazohusiana na shughuli za CPB. Kitengo hiki kinashirikiana kwa karibu na taasisi kuu za serikali za kimataifa, ikiwa ni pamoja na Baraza la Taifa la Usimamizi wa Mazingira (NEMC), Ofisi ya Waziri Mkuu – Ajira, Vijana, Watu wenye Ulemavu na Masuala ya Kazi, pamoja na Mamlaka ya Usalama na Afya Kazini (OSHA).

(c) Je, kuna Afisa wa E&S anayesimamia masuala ya E&S?	Ndio	Masuala ya mazingira na kijamii (E&S) yanayohusiana na shughuli za CPB yanasimamiwa na Kitengo cha Usimamizi wa Mazingira cha Wizara ya Kilimo.
(d) Je, kuna utaratibu wa kushirikiana na jamii za eneo husika (mfano: mfumo wa malalamiko, mpango wa ushirikiano wa wadau) ili kushughulikia malalamiko ya jamii? Ndio	Ndio	Kama taasisi ya serikali, CPB inazingatia Mfumo wa Malalamiko na Mrejesho wa Huduma za Umma, ambao hutoa njia mbalimbali kwa wadau kuwasilisha malalamiko au mapendekezo, ikiwa ni pamoja na sanduku la mapendekezo, mistari ya bure ya simu, na majukwaa ya kidijitali kama e-Mrejesho . Mfumo huu unaongozwa na misingi mikuu kama vile utofauti, usiri, na utatuzi wa haraka wa malalamiko. Umebuniwa kuwa rahisi kufikiwa na watumiaji wote na unalingana na mifumo ya kusuluhisha migogoro ya CRDB na Mfuko wa Hali ya Hewa ya Kijani (GCF).
(e) Je, kampuni ina Mpango wa Dharura?	Ndio	Shughuli za CPB zinahitaji mpango wa msingi wa majibu ya dharura kushughulikia matukio kama wizi au majanga. Ili kuhakikisha usalama wa bidhaa zilizohifadhiwa, wahudumu wa usalama wanawekwa katika maeneo ya uhifadhi. Aidha, kuna ushirikiano uliowekwa na mashirika husika ya serikali, ikiwa ni pamoja na Jeshi la Zimamoto na Uokoaji na vyombo vingine vya usalama, ili kutoa majibu madhubuti wakati wa dharura.
Viwango vya Utendaji 2: “Shughuli za Kazi na Masharti ya Kazi.”		
(a) Kampuni ina wafanyakazi wangapi?	CPB inatumia wafanyakazi wa kudumu wa serikali pamoja na wafanyakazi wa msimu wakati wa kipindi cha kuhifadhi nafaka, ambapo kila kituo kinaongozwa na Meneja wa Ubora wa Mazao na Meneja wa Maghala.	

<p>(b) Je, kuna Sera ya Rasilimali Watu (HR) inayopatana na sheria za kazi za kitaifa?</p>	<p>Ndio</p>	<p>CPB inafanya kazi chini ya Wizara ya Kilimo na inafuata sera ya Rasilimali Watu iliyotengenezwa kwa mujibu wa Sheria ya Ajira na Mkataba wa Kazi (Sura 366, Toleo la Mwaka 2019). Bodi pia inazingatia kikamilifu Sheria ya Makosa ya Kingono (Masharti Maalum), Sura ya 16 (Sura 16) ya sheria za Tanzania, pamoja na kanuni za kazi zinazolenga kuzuia unyanyasaji wa kingono, unyonyaji, na ukatili (SEAH) mahali pa kazi. Zaidi ya hayo, sheria za Tanzania zinakataza ubaguzi unaotokana na sababu kama rangi, jinsia, ulemavu, na mwelekeo wa kingono. Sheria ya Ajira ya Fursa Sawa (Sura 366, Toleo la Mwaka 2019) inaweka sera hizi za kuzuia ubaguzi, ambazo zinahusu waajiri wote Tanzania, ikiwa ni pamoja na CPB, ili kuhimiza usawa katika ajira, uboreshaji na matibabu ya wafanyakazi.</p>
<p>(c) Je, kuna sera na taratibu za kusimamia na kufuatilia utendaji wa wafanyakazi wa mikataba ya wahisani kuhusu masharti ya kazi?</p>	<p>Ndio</p>	<p>Shughuli za ununuzi, uhifadhi, usagaji na usambazaji za CPB zinahusisha taasisi za tatu kama vile Vyama vya Ushirika vya Masoko ya Kilimo (AMCOS) na Vyama vya Ushirika vya Akiba na Mikopo (SACCOS). Vikundi hivi vinaungwa mkono na mashirika ya wafanyakazi na vyama vya wafanyakazi vinavyoendeleza haki zao, mazingira ya kazi, na mahusiano ya kazi, kwa mujibu wa Sheria ya Vyama vya Wafanyakazi (1998) na Sheria ya Ajira ya Fursa Sawa (Sura 366, Toleo la Mwaka 2019), ambazo zinaongoza uanzishaji na utendaji wa vyama vya wafanyakazi nchini Tanzania.</p>
<p>(d) Je, kampuni imeanzisha mfumo wa malalamiko kwa wafanyakazi na wafanyakazi wa mikataba wa wahisani?</p>	<p>Ndio</p>	<p>Kama bodi ya serikali, CPB inazingatia Mfumo wa Malalamiko na Mrejesho wa Huduma za Umma, ambao hutoa njia mbalimbali za kuwasilisha malalamiko ikiwemo sanduku la mapendekezo, mistari ya bure ya simu, na majukwaa ya mtandaoni kama e-Mrejesho ambayo yanajumuisha pia wafanyakazi wa mkataba wa pande za tatu. Mfumo huu umejengwa kwa misingi kama vile usawa, usiri, na utatuzi wa haraka wa malalamiko, kuhakikisha upatikanaji kwa wadau wote. Unalingana na mifumo ya kusuluhisha malalamiko ya CRDB na Mfuko wa Hali ya Hewa ya Kijani (GCF)</p>
<p>(e) Je, kampuni inawapa wafanyakazi wake mazingira salama na yenye afya?</p>	<p>Ndio</p>	<p>CPB inahakikisha kuwa wafanyakazi wake wanapatiwa vifaa vya kinga binafsi (PPE) vya kutosha ili kulinda afya na usalama wao wakati wa shughuli za kazi. Zaidi ya hayo, wafanyakazi wanapatiwa maji safi na salama ya kunywa kwa wingi ili kusaidia ustawi wa wafanyakazi wote.</p>

(f) Je, inapohitajika, kampuni inawapa wafanyakazi vifaa vya kinga binafsi (PPE) na kuwataka wavaa?	Ndio	Wafanyakazi wanapewa PPE mahali pa kazi kila wakati.
(g) Je, kampuni inafuata taratibu za Afya na Usalama kazini?	Ndio	CPB inamiliki cheti cha OSHA cha mahali pa kazi kwa vituo vyake vyote vinavyohusiana na inafanyiwa ukaguzi wa mara kwa mara na OSHA kwa mujibu wa Sheria ya OSHA ya mwaka 2003 na Kanuni za Usalama na Afya Kazini (Utawala Mkuu), 2015, hasa kwa kuzingatia miongozo ya Kifungu cha 12. Ukaguzi huu unahakikisha kufuata viwango na taratibu zilizowekwa vya usalama na afya kazini.
(h) Je, kampuni inafuatilia na kuripoti viwango vya majeraha, magonjwa ya kazini, siku zilizopotea, na idadi ya vifo vya kazini? Tafadhali toa data za hivi karibuni.	Ndio	Hakuna matukio yaliyoripotiwa katika kipindi cha miaka miwili iliyopita, na CPB inakaguliwa na OSHA mara kwa mara kulingana na Sheria ya OSHA ya 2003 na Kanuni za Usalama na Afya Mahali pa Kazi (Utawala wa Kawaida), 2015 Sehemu ya 12.
(i) Je, kampuni ina mipango ya mafunzo kwa wafanyakazi kuhusu Afya na Usalama kazini?	Ndio	CPB hupokea mafunzo ya lazima kuhusu Msaada wa Kwanza na Wawakilishi wa SHE kutoka kwa Mamlaka ya Usalama na Afya Mahali pa Kazi.
(j) Je, kampuni inahusika na ajira ya watoto au kazi za kulazimishwa (pamoja na mnyororo wa ugavi wa wateja wa mazao ya kilimo)?	Hapana	Shughuli za CPB ziko chini ya Wizara ya Kilimo na sera ya Rasilimali Watu ambayo imekubaliwa kwa mujibu wa Sheria ya Ajira na Mahusiano ya Kazi (Sura 366, Toleo la Mwaka 2019) ambayo katika Sehemu ya II, vifungu 5 na 6 inakataza kabisa matumizi ya Ajira ya Watoto na Ajira ya Kulazimishwa. Zaidi ya hayo, CPB kama taasisi ya serikali inazingatia kikamilifu hili kwani Tanzania ni mdhamini wa mikataba ya kimataifa kama vile Mikataba ya Shirika la Kazi Duniani (ILO) inayopiga marufuku ajira ya watoto na ajira ya kulazimishwa ambayo imejumuishwa na kuingizwa katika Sheria ya Ajira na Mahusiano ya Kazi (Sura 366, Toleo la Mwaka 2019).
(k) Je, mkopaji anahusika katika biashara au shughuli ambapo wafanyakazi kwenye tovuti wanaweza kujeruhiwa vibaya au kuuwawa?	Ndio	Asili ya kazi ina hatari zinazoweza kutokea kama vile kuinua mizigo mizito, hata hivyo, kuna taratibu za Usalama za kufuata, na vifaa vya kutosha vya kuinua vinatumika ili kupunguza uchovu wa nguvu za kazi.

Viwango vya Utendaji 3:

“Ufanisi wa Rasilimali na Kuzuia Uchafuzi.”

(a) Je, kampuni inatekeleza hatua za kuboresha ufanisi katika matumizi yake ya nishati, maji, malighafi na rasilimali nyingine na viingilio?	Ndio	Vifaa vinavyohusiana vinatumia umeme kutoka TANESCO na vinategemea maji kutoka kwa makampuni ya maji ya mikoa. Zaidi ya hayo, hakuna matatizo, matukio, kutofuata sheria, kuzidi mipaka, au malalamiko yanayohusiana na matumizi ya rasilimali (kama maji na umeme).
(b) Je, kampuni inazalisha uchafuzi wa hewa, kioevu au takataka ngumu wakati wa ujenzi na/au awamu za uendeshaji? Ikiwa ndio tafadhali toa maelezo.	Ndio	Kuna taka ngumu (hasa mifuko ya kuhifadhia iliyovunjika) zinazozalishwa katika kuhifadhi nafaka ambazo hukusanywa sehemu hiyo na kusafirishwa kwenda maeneo ya kutupwa. Zaidi ya hayo, nafaka zinazunuliwa katika vituo vya ununuzi husafirishwa kwenye kiwanda cha kusaga, ambapo huchunguzwa, kusafishwa, kusagwa na kufungwa katika mifuko ya kilo 90 kisha kuhifadhiwa.
(c) Je, kuna utaratibu wa kufuatilia hewa na maji ya utoaji? Tafadhali toa nakala ya ruhusa yoyote ya utoaji wa maji inayotolewa na mamlaka za mitaa.	Ndio	Asili ya shughuli hizi haijijhusishi utoaji wa hewa chafu na hivyo hakuna ruhusa ya kutokwa kwa taka zinazohitajika.
(d) Je, kuna utaratibu wa kuongoza uhifadhi, usimamizi, na utupaji wa taka ngumu (ikiwemo taka hatarishi ikiwa ipo) zinazotokana na biashara yake? Ikiwa ndiyo, tafadhali toa maelezo mafupi.		Shughuli za uhifadhi hazizalishi taka ngumu nyingi na taka zinazozalishwa huhifadhiwa katika maeneo ya ukusanyaji taka ya eneo hilo na kusafirishwa kwenda maeneo ya kutupwa taka pale uwezo utakapokamilika.
(e) Je, tanki la uhifadhi la dizeli limewekwa na kinga ya ziada ya bund?	Haihi tajiki	Hakuna mabaki ya dizeli.
(f) Je, kuna utaratibu wa majibu katika kushughulikia mvujo au utoaji wa bahati mbaya?	Haihi tajiki	Hakuna mabaki ya dizeli.

Viwango vya Utendaji 4:

“Afya ya Jamii, Usalama, na Ulinzi.”

<p>(a) Je, kuna jamii za mitaa zilizo karibu na vifaa vya kampuni na je, kampuni ina utaratibu wa kushughulikia masuala ya afya, usalama na ulinzi wa jamii katika muktadha wa shughuli zake?</p>	<p>Hapa na</p>	<p>Shughuli za CPB zinafanyika kwenye viwanda vya kusaga na maghala ambavyo hayako karibu na jamii za wenyeji na/au majengo ya kibiashara ambayo yanaweza kuathiriwa na kituo cha uhifadhi kama vumbi, kelele/mtetemo, taka na utoaji wa maji machafu.</p>
<p>(b) Je, kuna taratibu za usalama za kushughulikia kutolewa kwa vifaa hatarishi, usafirishaji na utupaji ili kuepuka au kupunguza athari za vifaa hivyo kwa jamii za mitaa?</p>	<p>Haihi tajiki</p>	<p>CPB inatumia dawa za kuuwa wadudu na kemikali za kilimo wakati wa mchakato wa fumigation. Viuatilifu hivi vinaweza kuzingatiwa kama vifaa hatari. Utoaji wake, usafirishaji, na utupwaji unahitaji kusimamiwa kwa uangalifu ili kuzuia madhara kwa wafanyakazi, mazingira, na nafaka zilizohifadhiwa. Ili kusimamia vifaa hatari katika uhifadhi, CPB hufanya uainishaji na kugawanya kemikali, hufanya ukaguzi wa mara kwa mara, huhakikisha uingizaji wa hewa mzuri na vitendo hivi vyote husaidia kuzuia ajali na kuhakikisha usalama wa wafanyakazi na mazingira.</p>
<p>(c) Je, kuna walinzi wa silaha wanaotoa huduma za ulinzi kwenye vifaa?</p>	<p>Ndio</p>	<p>Kuna wahudumu wa usalama kuwalinda ghala la chakula kwa sababu asili ya bidhaa zilizoko ndani ni nyeti kwa wizi. Mtoa huduma ya usalama ni SUMA JKT Guard Ltd (https://www.sumajktguard.co.tz/) ambao ni tawi la kiuchumi la Jeshi la Kujenga Taifa la Tanzania ambao wamefundishwa na wamehitimu kwa kazi hiyo. Walinda SUMA JKT walioko kwenye maghala yanayohusiana wanahusika na kusimamia upatikanaji wa majengo na kulinda wafanyakazi, wageni, na umma kwa kuzunguka maeneo na kufanya ukaguzi wa usalama.</p>
<p>(d) Je, kuna mpango wa usimamizi wa usafiri wa magari kwa kushughulikia trafiki ya ziada inayohusiana na shughuli za kampuni?</p>	<p>Haihi tajiki</p>	<p>Shughuli hizi zinahusisha ununuzi, uhifadhi na usagaji wa nafaka huku jukumu kuu la bodi ni kufanya biashara ya nafaka na mazao mengine ili kuwasaidia wakulima kupata soko la kuaminika na bei shindani kwa mazao yao.</p>

<p>(e) Je, mkopaji anahusishwa na biashara au shughuli ambayo ina uwezekano wa kuleta madhara kwa jamii inayozunguka?</p> <p>Ikiwa shughuli za mkopaji zinahusisha kemikali hatarishi ambazo zinaweza kumwagika, kutoa utoaji wa hewa sumu, kulipuka au kuchoma, kuanzisha au kujenga bwawa, kuajiri vikosi vya usalama, kuleta wafanyakazi wengi kutoka nje ya jamii, n.k., basi hii inaweza kuwa ni hatari/athari.</p>	<p>Hapana</p>	<p>Shughuli za ununuzi na uhifadhi hazina tishio kwa jamii jirani kwani baada ya bidhaa kununuliwa, huhifadhiwa na hakuna mwingiliano wowote na jamii kwa njia yoyote ile.</p> <p>Zaidi ya hayo, vifaa sawa vya kiwanda cha kusaga vinafanya kazi kwa njia kama hiyo bila mwingiliano na jamii.</p>
<p>Viwango vya Utendaji 5: "Mambo ya Watu na Utawala wa Ardhi."</p>		
<p>(a) Je, kampuni ina miongozo ya usimamizi wa ardhi kwa kuhakikisha kwamba, kazi za kampuni hazibadili ufanisi wa matumizi ya ardhi, na hutunza haki na maslahi ya jamii na makundi ya kihistoria?</p>	<p>Hapana</p>	<p>Shughuli za CPB zinahusisha ununuzi, uhifadhi na usagaji wa nafaka kwa ajili ya kuimarisha usalama wa chakula nchini, ambazo hazihusishi upatikanaji wa ardhi kwa nguvu na ardhi ambapo vituo vinapatikana ina hatari ndogo ya upatikanaji wa ardhi kwa nguvu (hakijawahi kutokea). Zaidi ya hayo, ardhi ambayo CPB inafanya kazi ni mali halali ya CPB iliyopatikana kwa misingi ya mnunuzi na muuzaji kukubali na imepewa cheti cha umiliki (kimeambatanishwa katika ESIA) na Wizara ya Ardhi, Nyumba na Maendeleo ya Makazi ambapo matumizi ya ardhi yamewekwa kwa ajili ya madhumuni ya viwanda, kundi la matumizi 'L' na kundi la matumizi ya viwanda 'M', daraja la matumizi (a) kama ilivyoainishwa katika Kanuni za Mipango ya Miji na Vijijini (Daraja la Matumizi), 1960 kama ilivyorekebishwa mwaka 1993.</p>
<p>(b) Je, kampuni inakubaliana na masharti ya kupatia na kutoa fidia kwa wakazi wanaohamia ili kuepuka hatari yoyote katika mabadiliko ya matumizi ya ardhi?</p>	<p>Haihitajiki</p>	<p>Shughuli za CPB zinahusisha ununuzi, uhifadhi na usagaji wa nafaka kwa ajili ya kuimarisha usalama wa chakula nchini bila kuhusisha uhamishaji wa kimwili na/au kiuchumi.</p>

<p>(c) Je, kampuni imefichua taarifa zote muhimu, imewasiliana na watu na jamii zilizoathirika na imeweza ushiriki wao wenye taarifa katika mchakato wa maamuzi kuhusu uhamishaji?</p>	<p>Haihi tajiki</p>	<p>Hakuna watu au jamii zilizoathirika.</p>
<p>(d) Je, kampuni ilizingatia mbinu mbadala za kubuni ili kuepuka au kupunguza uhamishaji wa kiuchumi na kimwili?</p>	<p>Haihi tajiki</p>	
<p>(e) Je, mkopaji amepata ardhi katika miaka 5 iliyopita au anapanga kupata ardhi katika siku za usoni? Ikiwa ndiyo, je, mkopaji au mamlaka iliyoainishwa ina haki ya kutumia uhamishaji wa kisheria, hata kama mkataba wa mteja anayekubali-kununuzi kwa mteja anayekubali umefanyika au utafanyika?</p> <p>Ikiwa mkopaji hajaweza au hatapokea ardhi katika siku za karibuni, basi hii ni hatari ndogo.</p> <p>Ikiwa mkopaji amepata ardhi au anapanga kupokea katika siku za karibuni na ana uwezo wa kutumia uhamishaji, basi hatari inaweza kuwa kubwa.</p>	<p>Hapana</p>	<p>Shughuli za CPB zinahusisha ununuzi, uhifadhi na usagaji wa nafaka kwa ajili ya kuimarisha usalama wa chakula nchini.</p> <p>Zaidi ya hayo, umiliki wa ardhi wa vifaa vinavyohusiana kwa sasa umekuwepo kwa zaidi ya miaka mitano (5), na nyaraka zote za umiliki zimeambatanishwa katika viambatanisho vya ripoti za ESIA.</p>
<p>Viwango vya Utendaji 6: “Hifadhi ya Aina za Viumbe na Usimamizi Endelevu wa Rasilimali Asili.”</p>		

<p>(a) Je, shughuli za kampuni zinaathiri utofauti wa viumbe (biodiversity)?</p>	<p>Hapana</p>	<p>Shughuli za CPB zinahusisha ununuzi, uhifadhi na usagaji wa nafaka kwa ajili ya kuimarisha usalama wa chakula nchini na hazina athari kwa bioanuai.</p>
<p>(b) Je, biashara inafanya kazi katika eneo lililolindwa kisheria? Ikiwa Ndio, hakikisha kuwa kampuni ina idhini zinazohitajika kufanya kazi katika eneo hilo.</p>	<p>Hapana</p>	<p>Shughuli za CPB zinafanyika katika maghala na kiwanda cha kusaga ambacho si katika eneo lililolindwa kisheria.</p>
<p>(c) Je, kuna athari yoyote ya utofauti wa viumbe inayohusiana na mnyororo wa usambazaji? (mfano, mnyororo wa usambazaji wa bidhaa za kilimo).</p>	<p>Hapana</p>	<p>CPB katika shughuli zake haina athari za bioanuai zinazohusiana na mnyororo wa thamani.</p>
<p>(d) Je, shughuli za mkopaji zinaweza kuathiri utofauti wa viumbe na/au huduma za mifumo ya ikolojia?</p> <p>Ikiwa mkopaji atakuwa akifuta ardhi kwa ajili ya ujenzi au yuko katika au karibu na Hifadhi ya Mkoa au Hifadhi ya Kitaifa, Eneo Lililohifadhiwa au eneo nyeti kijiografia (mfano, mto, mchangani, miamba ya matumbawe, msitu, nk.) basi kuna uwezekano kwamba kutakuwa na athari kwa utofauti wa viumbe au huduma za mifumo ya ikolojia.</p> <p>Ikiwa shughuli za mkopaji zitafanyika tu ndani ya kituo kilichopo tayari au kwenye ardhi ambayo tayari imesafishwa/imebadilishwa, basi hatari ni ndogo.</p>	<p>Hapana</p>	<p>CPB katika shughuli zake hushirikiana na taasisi nyingine za serikali kama vile TFS na Wizara ya Rasilimali za Asili na Utalii kuhakikisha kuwa hainanunui nafaka kutoka Hifadhi za Taifa, Eneo lililolindwa au maeneo yenye umuhimu wa kiikolojia.</p> <p>Zaidi ya hayo, shughuli za CPB zinafanyika katika maghala na viwanda vya kusaga ambavyo si ndani au karibu na Hifadhi za Mkoa au Taifa, Eneo lililolindwa au maeneo yenye umuhimu wa kiikolojia.</p>

<p>Viwango vya Utendaji 7: Watu wa Asili (IPs). Watu wa Asili ni jamii au vikundi vya watu wanaofanya kazi kwa desturi maalum, na wanaendelea na sifa za kijamii, kitamaduni, kiuchumi na kisiasa ambazo ni tofauti na zile za jamii kuu wanamoishi.</p>		
Je, kuna Watu wa Asili (IPs) katika eneo la shughuli za mkopaji?	Hapana	Hakuna watu wa asili katika maeneo ya karibu na maeneo ya shughuli za CPB katika Arusha, Dodoma, Sumbawanga, Songea, Mwanza na Iringa.
Je, inawezekana kwamba watu wa asili wataathiriwa vibaya kutokana na shughuli za kampuni?	Hapana	Si jambo linalowezekana kwani watu wa asili walioko Tanzania ni jamii za wawindaji-mvua na wafugaji ambao shughuli zao hazihusiani na shughuli za CPB, hivyo hakuna nafaka zinazopatikana kutoka kwa watu wa asili.
<p>Viwango vya Utendaji 8: “Urithi wa Kitamaduni”</p>		
(a) Je, mradi/shughuli za mkopaji zipo katika/karibu na maeneo ya urithi wa kitamaduni na miundombinu (mfano: Vitu vya kale, maeneo ya kihistoria, makaburi, na misitu mitakatifu)?	Hapana	Hakuna mojawapo ya rasilimali za urithi wa kitamaduni zilizotambuliwa kitaifa na Wizara ya Rasilimali za Asili na Utalii, Idara ya Hifadhi za Makaburi ya Kale (AD 2018) zipo ndani ya kiwanda cha kusaga kilichopendekezwa, na kwa ujumla hakuna maeneo ya urithi wa kitamaduni yanayojulikana ya kimwili au yasiyo ya kimwili ndani ya vituo hivyo.
(b) Je, mkopaji atatumia urithi wa kitamaduni kibiashara?	Hapana	Bodi haitumii urithi wa kitamaduni kama sehemu ya shughuli zake.

<p>Misitu/Kilimo</p> <p>Je, shughuli kuu za mkopaji ni uzalishaji wa moja kwa moja au ununuzi wa rasilimali za asili zinazohusisha misitu asilia, kilimo, ufugaji wa wanyama, kilimo cha majini, au uvuvi?</p>	<p>Hapana</p>	<p>CPB katika shughuli zake huendeleza kilimo endelevu kinachochangia kuendelezwa kwa mnyororo wa uzalishaji ambao pia unahusisha kushirikiana na taasisi nyingine za serikali kama TFS na Wizara ya Rasilimali za Asili na Utalii kuhakikisha kuwa hainanunui nafaka kutoka maeneo ya kijiografia yaliyo ndani au karibu na makazi ya asili na/au maeneo muhimu.</p>
<p>(i) Je, uzalishaji kuu umeidhinishwa na kuthibitishwa kwa uhuru kwa kiwango cha kimataifa, kikanda, au cha kitaifa kilichotambuliwa? Ikiwa jibu ni hapana, basi hatari ni kubwa.</p>	<p>Ndio</p>	<p>Shughuli kuu za CPB ni sehemu ya majukumu ya Wizara ya Kilimo ambayo inafuata viwango vya Bodi ya Viwango Tanzania (TBS) vinavyohusiana na uhifadhi wa chakula, usimamizi, na uhakikisho wa ubora wa nafaka na bidhaa nyingine zilizohifadhiwa.</p>
<p>(ii) (Kwa mnyororo wa usambazaji wa kilimo) Je, mkopaji ananunua uzalishaji wa bidhaa kuu za kilimo kutoka eneo la kijiografia ambalo liko karibu na maeneo asilia na/au maeneo muhimu ya hifadhi? Ikiwa jibu ni ndiyo, basi hatari ni kubwa.</p>	<p>Hapana</p>	<p>CPB katika shughuli zake huendeleza mnyororo endelevu wa usambazaji wa mazao kupitia ushirikiano na taasisi nyingine za serikali kama Shirika la Huduma za Misitu Tanzania (TFS) na Wizara ya Rasilimali za Asili na Utalii kuhakikisha hainanunui nafaka kutoka maeneo ya kijiografia yaliyo ndani au karibu na makazi ya asili na/au maeneo muhimu.</p>

SEHEMU YA 3:

Hitimisho la Kategorishaji la Hatari za Mazingira na Kijamii:

3.1 Kategorija ya athari za Mazingira na Jamii Mradi ni Kategorija B

3.2 Sababu za Kuwekwa katika Kategorija:

1. Shughuli za mradi zinaangukia katika aina ya K (Aina C) kama ilivyoainishwa katika Sheria ya Usimamizi wa Mazingira (Sura 191) katika Kanuni zake za Usimamizi wa Mazingira (Tathmini na Ukaguzi wa Athari za Mazingira) (Marekebisho) ya mwaka 2018, kwani zinahusisha kuongeza thamani kwa mazao ya nafaka, na
2. Hata hivyo, kwa mujibu wa Shirika la Fedha la Kimataifa (IFC), shirika hilo hutoa orodha ya makundi kulingana na ukubwa wa hatari za mazingira na kijamii na hatua za kupunguza hatari zilizopo, na kwa msingi wa tathmini ya ESDD dhidi ya IFC PSs, shughuli za mradi ndani ya vituo vinavyohusiana ni kundi B.

Kwa hitimisho, athari za mazingira na kijamii zinazotokana na shughuli za CPB kwa ujumla ni za eneo maalum, zinaweza kubadilika, na zinaweza kupunguzwa kwa urahisi kwani zinahusisha hasa ununuzi na usagaji wa nafaka (ongeza thamani). Zaidi ya hayo, athari zote mbaya zinazoweza zilizotambuliwa kupitia ESDD zinaweza kupunguzwa ili kupunguza ukali na umuhimu hadi viwango vinavyokubalika au kwa kutumia udhibiti wa usimamizi. Athari hasi zinazohusiana zimepunguzwa hasa kupitia mbinu bora za usimamizi, taratibu na mazoea ya usalama na dharura. Kutekelezwa kwa hatua zilizopendekezwa za kupunguza hatari kutaboresha ufanisi wa mradi kiikolojia. Kwa hivyo, kuna hitimisho kuwa, utekelezaji wa ununuzi, uhifadhi na usagaji wa nafaka hautaleti athari za kikwazo mradi tu hatua za kupunguza hatari zilizopewa pendekezo zitekelezwe kwa ufanisi na kwa wakati, jambo linalofanya shughuli hizo kuwa za Kati (Kategorija B).

Hitimisho:

Tathmini ya athari za mazingira na kijamii inaangazia umuhimu wa ushirikishwaji wa kina, mifumo ya usimamizi inayoweza kubadilika, na mikakati ya kinga ya hatari ili kuhakikisha matokeo endelevu ya mradi, kwani shughuli za CPB zinazohusisha uhifadhi wa mazao ya nafaka baada ya mavuno na kuongeza thamani (kusaga) zinasaidia kupunguza hasara baada ya mavuno na kuongeza usalama wa chakula.

Mradi umewekwa alama na kutathminiwa kwa mujibu wa Viwango vya Utendaji vya Shirika la Fedha la Kimataifa (IFC) (PS 1-4), ukilenga tathmini na usimamizi wa hatari na athari za mazingira na kijamii (PS 1), masharti ya kazi na mazingira ya kazi (PS 2), ufanisi wa rasilimali na kuzuia uchafuzi (PS 3), na afya, usalama, na usalama wa jamii (PS 4).

Kwa IFC PS 1, CPB inatekeleza Mfumo wa Usimamizi wa Mazingira na Kijamii (ESMS) wa Wizara ya Kilimo Tanzania unaolenga kuingiza masuala ya mazingira na kijamii katika miradi ya kilimo ili kuhakikisha uendelevu. Mfumo huu unahusisha utambuzi na tathmini ya hatari za mazingira na kijamii, utekelezaji wa hatua za kupunguza hatari, na ufuatiliaji wa athari za shughuli za kilimo. ESMS pia unasisitiza ushirikishwaji wa wadau, hasa jamii za karibu, na kujenga uwezo wa wadau husika kutekeleza taratibu za kinga za mazingira na kijamii. Pia unahakikisha uzingatiaji wa kanuni za kitaifa na kimataifa, ukiwa na lengo la kupunguza athari mbaya kwa mazingira na jamii huku ukikuza mazoea ya kilimo endelevu.

Zaidi ya hayo, katika tathmini ya ununuzi, usagaji na uhifadhi wa nafaka na CPB, inahakikisha malipo ya haki kwa wakulima kwa kuweka bei za chini za baadhi ya mazao kama mahindi wakati wa msimu wa mavuno. Hii huzuia wakulima kuuzwa kwa bei ndogo na madalali na kuwasaidia kuepuka hasara. CPB pia hulipa wakulima kwa wakati baada ya kununua nafaka zao, ikiboresha mtiririko wao wa fedha na kuwasaidia kutimiza mahitaji ya kifedha na kujiandaa kwa msimu wa kupanda unaofuata.

Ili kurahisisha mchakato wa ununuzi na kupunguza vikwazo vya usafirishaji, CPB imeanzisha ofisi za ununuzi katika ngazi za mikoa na wilaya, kuhakikisha wakulima hawadawiwi na wafanyabiashara wa mbali. CPB ina vituo vya kusaga nafaka katikati ya nchi kwa ajili ya urahisi wa upatikanaji kutoka mikoa yote na inawafahamisha wadau kuhusu shughuli zote kupitia tovuti yake CPB | Mwanzo na pia katika ofisi zake. CPB inashirikiana na wadau kupitia njia mbalimbali, zikiwemo mashauriano, ushirikiano, kampeni za uhamasishaji wa umma, na mifumo ya maoni na malalamiko, kuhakikisha mfumo wa akiba ya chakula unafanya kazi kwa uwazi, uwajibikaji, na unajibu mahitaji ya watu pamoja na malengo makubwa ya usalama wa chakula kitaifa.

Ushirikishwaji wa wadau ni sehemu muhimu ya uwezo wa CPB wa kuuza nafaka na mazao mengine ili kuwasaidia wakulima kupata masoko ya kuaminika na bei shindani, na kuhimili majanga ya chakula nchini Tanzania. Zaidi ya hayo, ngazi ya maeneo, kila kituo kina Meneja wa Uboru wa Mazao na Meneja wa Maghala wanaosimamia uboru wa nafaka kila siku na kuhakikisha uangalizi wa masuala ya mazingira na kijamii kupitia shughuli kama usafi wa kila siku na utunzaji sahihi wa masuala mengine ya E&S, na wote wanaongozwa na Kitengo cha Usimamizi wa Mazingira cha Wizara ya Kilimo.

Kuhusu masharti ya kazi na mazingira ya kazi, CPB inazingatia sheria za Tanzania zinazolenga kuendeleza haki na kulinda haki za wafanyakazi. Hii ni pamoja na sera za kupinga ubaguzi na kutoa fursa sawa zinazozuia ubaguzi wa aina yoyote kama vile rangi, jinsia, ulemavu, na mwelekeo wa kingono, kuhakikisha usawa katika ajira na kukuza. CPB pia inazingatia sheria za kitaifa zinazozingatia na kuendana na ESMF ya mpango na GCF ESS/IFC PS 2, kama Sheria ya Makosa ya Kingono (Marekebisho Maalum) ya Tanzania, Sura ya 16 (CAP 16), kuzuia na kukabiliana na unyanyasaji wa kingono, unyonyaji na unyanyasaji mahali pa kazi (SEAH). Zaidi ya hayo, shirika linatii viwango vya kimataifa na sheria za kitaifa zinazozuia ajira ya watoto na kazi ya kulazimishwa kama ilivyoainishwa katika Sheria ya Ajira na Mahusiano ya Kazi. Wafanyakazi wa CPB wanaungwa mkono na vyama vya wafanyakazi vinavyojitetea kwa haki zao, mazingira ya kazi, na mahusiano ya kazi, vyote vinavyotekelezwa kwa mujibu wa Sheria ya Vyama vya Wafanyakazi, kuhakikisha sauti za wafanyakazi zinasikika na kulindwa. Zaidi ya hayo, Serikali ya Tanzania imetoa miongozo ya kitaifa ya kushughulikia malalamiko katika huduma za umma mwaka 2012, na Mfumo wa Malalamiko na Maoni ya Huduma za Umma kupitia e-Mrejesho unatekeleza kanuni na taratibu kama vile kutokuwa na upendeleo, usiri, na ufumbuzi wa malalamiko kwa wakati na upatikanaji rahisi kwa wadau wote, unaolingana na Mfumo wa Malalamiko wa CRDB na IRM ya GCF.

Kuhusu ufanisi wa rasilimali na kuzuia uchafuzi, hakuna matatizo, matukio, ukiukaji, au malalamiko yanayohusiana na matumizi ya rasilimali kama maji na umeme, uzalishaji wa taka, au usimamizi wa kemikali katika vituo vinavyohusiana. Zaidi ya hayo, hakuna wasiwasi kuhusu vumbi, kelele, au mtikisiko. Shughuli zinaendana na mazoea husika, zikiwa na ukaguzi wa mara kwa mara kuhakikisha nafaka zinakidhi

viwango na hazina wadudu. Taka, ikiwa ni pamoja na mifuko iliyovunjika, inasimamiwa ipasavyo na kutupwa, na hakuna utoaji wa hewa unaohusika, hivyo hakuna haja ya vibali vya utoaji maji chafu. Hali hii inaonyesha ufanisi wa mazoea ya usimamizi yaliyopo na kujitolea kwa viwango vya mazingira vya juu. Ufuatiliaji wa mara kwa mara na kuzingatia mazoea bora huhakikisha mitambo ya kusaga nafaka inaendeshwa kwa ufanisi na kwa njia endelevu.

Katika suala la afya, usalama na usalama wa jamii, shughuli za CPB ziko katika maeneo yasiyo karibu na jamii za mtaa au shughuli za kibiashara ambazo zinaweza kuathiriwa na vituo vya uhifadhi kama vile vumbi, kelele/mtikisiko, taka na utoaji wa maji machafu. Hata hivyo, CPB hutumia fumiganti wakati wa mchakato wa kupambana na wadudu. Vinywaji hivi vinaweza kuhesabiwa kama vitu hatarishi. Utoaji wake, usafirishaji, na utupwaji vinahitaji kusimamiwa kwa uangalifu ili kuzuia madhara kwa wafanyakazi, mazingira, na nafaka zilizohifadhiwa. Ili kusimamia vitu hatarishi katika viwanda vya kusaga, CPB hufanya uandikaji wa lebo na kugawanya kemikali, hufanya ukaguzi wa mara kwa mara, na hutunza hewa ya kutosha. Mazoea haya husaidia kuzuia ajali na kuhakikisha usalama wa wafanyakazi na mazingira.

Zaidi ya hayo, walinzi wa usalama wapo ili kulinda akiba ya chakula kutokana na hatari kubwa ya wizi wa bidhaa zilizohifadhiwa ndani. Huduma za usalama hutolewa na SUMA JKT (<https://www.sumajktguard.co.tz/>), tawi la kiuchumi la Jeshi la Kujenga Taifa la Tanzania, ambao wafanyakazi wake wamefundishwa kitaalamu na wanastahili kwa kazi hiyo. Walinzi wa SUMA JKT katika maghala husika wanahusika na usimamizi wa upatikanaji wa majengo na kulinda wafanyakazi, wageni, na umma kwa kuzunguka maeneo na kufanya ukaguzi wa usalama.

Kwa kuwa kuna kiwanda cha kusaga kinachohusiana na shughuli hizi, benki imeona ni busara kuthibitisha upatikanaji wa cheti cha EIA ili kuthibitisha uzingatiji wa sheria za kitaifa na kuthibitisha asili, ukubwa, na eneo la kiwanda cha kusaga ambacho kinachukuliwa kuwa kituo kinachohusiana (GCF haitatumia fedha kwa ajili ya kujenga mpya au kupanua kiwanda cha kusaga au usafiri ulioenea). Hati hizi zinatoa masharti yaliyowekwa na NEMC kwa CPB ili, miongoni mwa mambo mengine, kushughulikia mpango wa usimamizi wa E&S kwa ajili ya kupunguza hatari za E&S zilizotambuliwa. Hati hizi pia zinajumuisha taarifa za msingi zilizojumuishwa katika ripoti.

Zaidi ya hayo, CPB tayari ina hatua za kupunguza madhara ambapo CPB inasimamiwa na Wizara ya Kilimo ambayo ina Kitengo cha Usimamizi wa Mazingira kinachosimamia Mifumo ya Usimamizi wa Mazingira. Inasimamiwa kwa mujibu wa Sheria ya Ajira na Mahusiano ya Kazi (CAP. 366 R.E. 2019) inayoboreshwa masharti ya kazi na mazingira ya kazi. Kuhusu ufanisi wa rasilimali na kuzuia uchafuzi, CPB hutumia umeme kutoka TANESCO na hutegemea maji kutoka kwa kampuni za maji za mkoa na ina uzalishaji mdogo wa taka ambayo ni hasa mifuko iliyovunjika. Zaidi ya hayo, shughuli za ununuzi na uhifadhi hazileti hatari kwa jamii za jirani kwani mazao mara baada ya kununuliwa hufungwa na kuhifadhiwa bila mwingiliano wowote na jamii. Viwanda vya kusaga pia vipo katika maeneo yaliyopangwa kwa matumizi ya viwanda.

Mapendekezo:

1. Kuimarisha Mifumo ya Usimamizi wa Mazingira na Kijamii (PS 1)

CPB inapaswa kutathmini athari za jumla zinazotokana na miradi au shughuli za karibu na kuingiza matokeo haya katika mikakati yake ya usimamizi wa hatari. Pia inashauriwa kuimarisha Mfumo wake wa Usimamizi wa Mazingira na Kijamii (ESMS) kupitia ukaguzi wa mara kwa mara wa kuona na sampuli za mikono ambazo zitasaidia kufuatilia ubora wa nafaka na hali za mazingira kwa ufanisi zaidi ili kutathmini na kusimamia hatari za mazingira vyema.

Kuongeza mafunzo kwa Wakurugenzi wa Ubora wa Mazao na Wakurugenzi wa Maghala kuhusu viwango vya hivi karibuni vya mazingira na usalama kutaongeza uzingatiaji wa sheria na ufanisi wa operesheni. Kuimarisha ushirikiano mzuri zaidi na vyombo vya serikali kama Jeshi la Zimamoto na Uokoaji pamoja na vyombo vingine vya usalama kutaongeza uwezo wa CPB kujibu kwa ufanisi hali za dharura.

Kwa kutekeleza hatua hizi, CPB itaweza kuhakikisha usalama, ubora, na uendeleu wa shughuli zake za uhifadhi na usambazaji wa nafaka, sambamba na Viwango vya Utendaji vya IFC PS 1, na pia kuoanisha Mfumo wa Kushughulikia Malalamiko kwa wadau wote ikiwemo Mfumo wa Malalamiko wa Benki ya CRDB Plc (GRM) na Mfumo wa Malalamiko wa GCF (IRM)..

2. Kuimarisha hali na maeneo Kazi (PS 2)

Ili kuepuka hatari zinazoweza kutokea zinazohusiana na ajira na mazingira ya kazi, CPB inapaswa kuongeza uelewa na mafunzo kwa kuendesha vikao vya mara kwa mara kwa wafanyakazi, wasimamizi, na wakandarasi wa pande tatu kuhusu sera za kupinga ubaguzi, unyonyaji wa kijinsia, unyanyasaji, na ukatili wa kingono (SEAH), kuhakikisha wanazoelewa kikamilifu na kuzizingatia. Vikao hivi vya mafunzo vinapaswa kusasishwa mara kwa mara ili kukabiliana na changamoto mpya zinazojitokeza. Kuimarisha mifumo ya ufuatiliaji wa ndani pia ni muhimu, ikiwa ni pamoja na ukaguzi na tathmini za mara kwa mara ili kuhakikisha uzingatiaji wa sheria za kazi, hasa kuhusu ajira ya watoto, ajira ya kulazimishwa, na fursa sawa kwa wote.

Zaidi ya hayo, CPB inapaswa kuendelea kuunga mkono vyama vya wafanyakazi na vyama vya biashara ili kuwawezesha wafanyakazi kutoa malalamiko bila hofu ya kulipizwa kisasi, huku ikianzisha mifumo ya malalamiko iliyo wazi, rahisi kufikiwa, na yenye ufanisi kwa ajili ya utatuzi wa haraka wa masuala ya ajira. Ni muhimu pia kwa shirika hili kupitia mara kwa mara sera zake za ndani ili zizingatie mabadiliko katika viwango vya kitaifa na kimataifa vya ajira, ikiwemo yale yanayohusu kupinga ubaguzi, SEAH, ajira ya watoto, na ajira ya kulazimishwa. Zaidi ya hayo, kuhakikisha njia za kuripoti zilizojificha, salama, na wazi kwa wafanyakazi kuripoti ukiukwaji itasaidia kulinda haki zao na kupunguza hatari zinazohusiana.

Mwishowe, ushirikiano na wadau wa nje kama mashirika ya haki za wafanyakazi, taasisi za serikali, na mashirika ya kimataifa utaongeza maarifa kuhusu mbinu bora, na kusaidia CPB kuboresha mazingira ya kazi na kupunguza hatari zinazohusiana na ajira. Kwa kutekeleza hatua hizi, CPB itaweza kuendeleza mazingira ya kazi salama, yenye haki, na jumuishi kwa wafanyakazi wote.

3. Kukuza Ufanisi wa Rasilimali na Kuzuia Uchafuzi (PS 3)

Ili kuboresha zaidi na kudumisha viwango vyake vya juu vya mazingira, CPB inaweza kuzingatia kutekeleza mifumo ya ufuatiliaji wa kudumu kwa matumizi ya rasilimali, usimamizi wa taka, na athari za mazingira, ambayo itasaidia kugundua mapema changamoto zinazoweza kujitokeza kabla hazijatokea. Hii inaweza kujumuisha kufuatilia matumizi ya maji na nishati, pamoja na uzalishaji na utupaji wa taka. Ukaguzi wa mara kwa mara wa mbinu za kushughulikia na kuhifadhi kemikali pia unaweza kuhakikisha kwamba mbinu bora zinafuatwa kila wakati.

Zaidi ya hayo, CPB inaweza kuwekeza katika mafunzo na programu za kuhamasisha wafanyakazi ili kuhakikisha kuwa wafanyakazi wanaelewa kikamilifu kanuni za mazingira za kisasa na mbinu endelevu, hivyo kukuza utamaduni wa utunzaji wa mazingira. Kuendelea kushirikiana na wadau, ikiwa ni pamoja na jamii za maeneo ya karibu na mamlaka za udhibiti, pia kutaimarisha uwazi na kuhakikisha dhamira endelevu ya kuzuia uchafuzi wa mazingira..

4. Kulinda Afya na Usalama wa Jamii (PS 4)

Ingawa CPB imetekeleza hatua kadhaa za usalama kama vile kuweka lebo, kutenganisha kemikali, kufanya ukaguzi wa mara kwa mara, na kuhakikisha uingizaji hewa wa kutosha wakati wa kufumigilia, inashauriwa kuimarisha ufuatiliaji wa fumigant ili kuepuka utoaji wa vitu hatarishi hewani. Zaidi ya hayo, CPB inaweza kupata manufaa kutoka kwa ushirikiano na programu za uhamasishaji wa jamii ili kuwaelimisha wakazi wa maeneo jirani kuhusu hatari za kufumigilia na hatua za usalama zilizopo, hata kama vituo haviko karibu na jamii hizo.

Kuboresha zaidi taratibu za matibabu ya maji taka na mifumo endelevu ya utupaji taka pia inapaswa kuzingatiwa, pamoja na ukaguzi wa mara kwa mara wa mazingira ili kupunguza hatari zinazoweza kutokea. Mwisho kabisa, CPB inapaswa kudumisha mipango kamili ya majibu ya dharura kwa ajili ya kushughulikia vitu hatarishi ili kuhakikisha usalama wa wafanyakazi, mazingira, na maeneo yanayozunguka.

Kupitisha mapendekezo haya kutawezesha CPB kupunguza hatari na kuhakikisha uendelevu wa mazingira na kijamii kwa muda mrefu katika shughuli zake, pamoja na kuongeza utendaji wa CPB katika mazingira na jamii kwa kiwango cha taifa, ambapo shughuli zake zinachangia kuimarisha usalama wa chakula nchini Tanzania. Ili kufuatilia kwa ufanisi utendaji wa mazingira na kijamii pamoja na utii, Benki ya CRDB Plc imefanya ukaguzi wa kina na itaendelea kutoa ripoti, kufanya ukaguzi wa maeneo, kushirikiana na wadau, na kuandaa mfumo wazi wa hatua za kurekebisha ili benki ipate taarifa kwa wakati na kuwa na uhakika kuwa CPB inakidhi malengo ya uendelevu wa mazingira na viwango vya uwajibikaji wa kijamii, jambo ambalo litachangia mafanikio na uendelevu wa ufadhili wa GCF.

Mpango wa utekelezaji wa mradi kwa kuzingatia mambo ya Kijamii na Kimazingira:

K/Na	Hatua	Lengo	Matokeo Yanayotarajiwa	Msimamo wa Wajibu	Muda	Hali
1	CPB kushughulikia malalamiko yote yaliyotolewa na wadau wote na kuripoti malalamiko yote yaliyorekodiwa kwa Benki ya CRDB Plc.	Kuweka Mfumo wa Usuluhishi wa Malalamiko wa CPB sambamba na GRM ya Benki ya CRDB Plc na IRM ya GCF.	Malalamiko yote yaliyotolewa na wadau wote yamesuluhishwa na kut communicated kupitia mifumo husika (GRM ya CPB, GRM ya Benki ya CRDB, na IRM ya GCF) na kusambazwa kwa wadau.	CPB	Kuendelea hadi maisha yote ya kituo.	
2	Kufanya ushirikiano na wadau wote.	Kutekeleza mpango wa ushirikiano na wadau kuhakikisha wadau wote wanapata taarifa na wasiwasi wao unazingatiwa.	Ushirikiano, ushauri, kampeni za uhamasishaji, na mifumo ya maoni.	CPB (Mtekelezaji wa Mazingira) na Benki ya CRDB Plc (Mtekelezaji wa Mradi)	Kuendelea hadi maisha yote ya kituo.	
3	CPB kuripoti matukio yote kazini na kutekeleza taratibu za usalama.	Kufuatilia na kuripoti viwango vya majeraha, magonjwa ya kazini, siku za kupotea kazini, na idadi ya vifaa vinavyohusiana na kazi.	Ripoti za matukio.	CPB	Kuendelea hadi maisha yote ya kituo.	
4	CPB kuendelea kutoa mafunzo kwa wafanyakazi kuhusu taratibu za afya na usalama.	Kuwapatia wafanyakazi maarifa muhimu ya afya na usalama.	Mafunzo ya OSHA kuhusu Huduma ya Msaada wa Haraka (First Aid).	CPB	Kuendelea hadi maisha yote ya kituo.	
5	CPB kusimamia taka zote zinazotokana na shughuli za uhifadhi.	Udhibiti wa uchafuzi na usimamizi wa taka ili kupunguza athari za mazingira zinazoweza	Ukusanyaji wa taka kwenye maeneo yote ya vituo vinavyohusiana.	CPB	Kuendelea hadi maisha yote ya kituo.	

K/Na	Hatua	Lengo	Matokeo Yanayotarajiwa	Msimamo wa Wajibu	Muda	Hali
		kutokana na kutupwa taka ngumu.				
6	CPB kuweka Mpango wa Majibu ya Dharura.	Kuwa na mpango wa hatua za mapema za kushughulikia hali za dharura.	Kushirikiana na mamlaka za serikali za mitaa, Kikosi cha Zimamoto na Uokoaji, na Polisi katika maeneo ya vituo vinavyohusiana.	CPB	Kuendelea hadi maisha yote ya kituo.	
7	CPB kudumisha vibali vyote vinavyohitajika.	Kufuata sheria na kanuni za kitaifa na kimataifa.	Vyeti/vibali vya utii vilivyosasisywa.	CPB	Kuendelea hadi maisha yote ya kituo.	

Iliyotayarishwa na:

J. Dautan

Joseph Ishimwe

Mtaalamu Mwandamizi wa Usimamizi wa Mazingira na Jamii

23/10/2025

Iliyokaguliwa na:

Stanley Kinemelo

Meneja Mwandamizi wa Mradi wa SF

28/10/2025